

**Biblioteca ASTRA,
Corpul B**

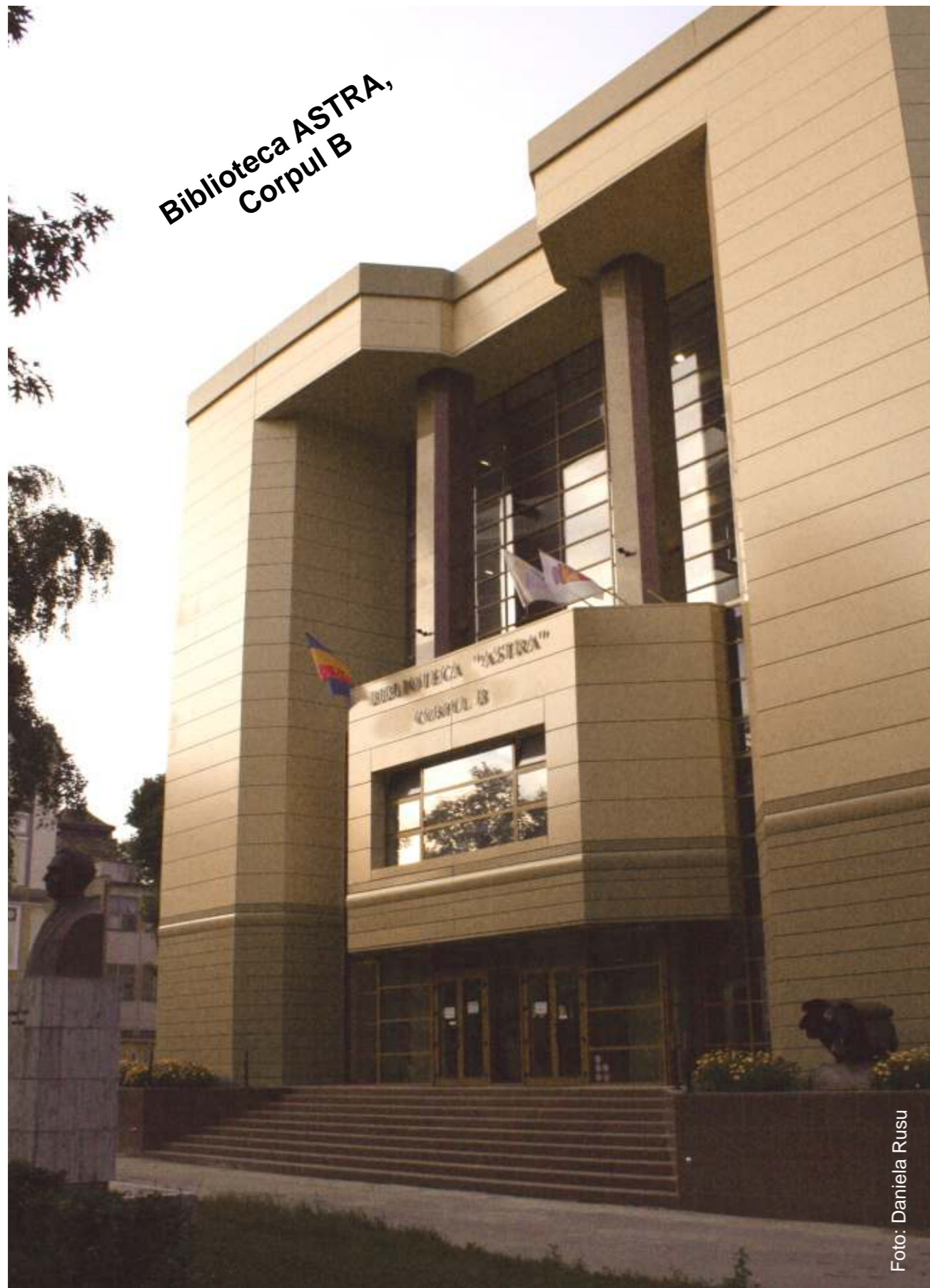
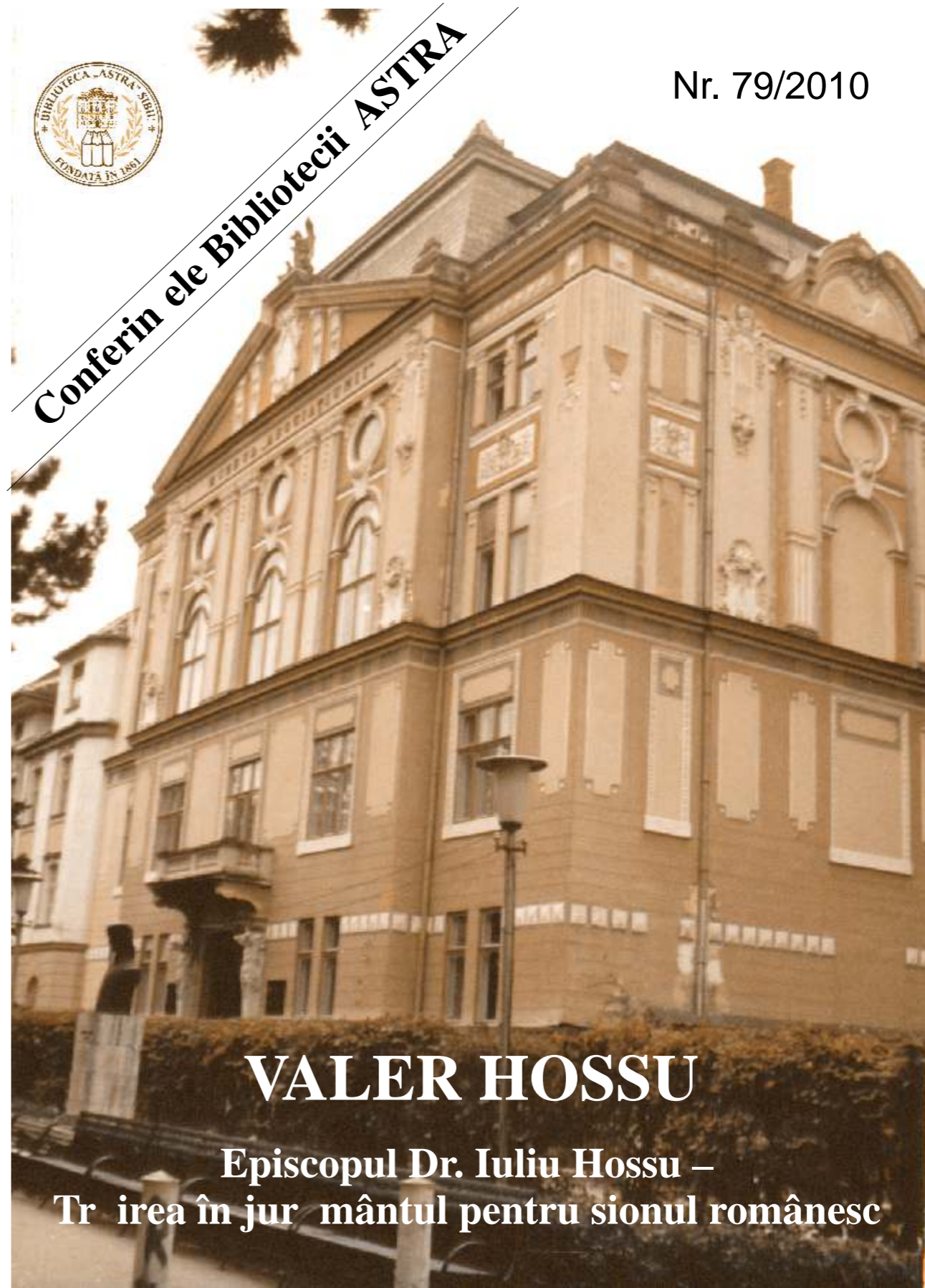

Foto: Daniela Rusu

Conferințele Bibliotecii ASTRA

Nr. 79/2010

VALER HOSSU

**Episcopul Dr. Iuliu Hossu –
Trăirea în jurul mântului pentru sionul românesc**

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințele Bibliotecii ASTRA:

VALER HOSSU: *Episcopul Dr. Iuliu Hossu –
Trăirea în jurământul pentru sionul românesc*

Coordonatorul colecției: Onuc **Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: Daniela **Rusu**
Editor: Ioana **Butnaru**

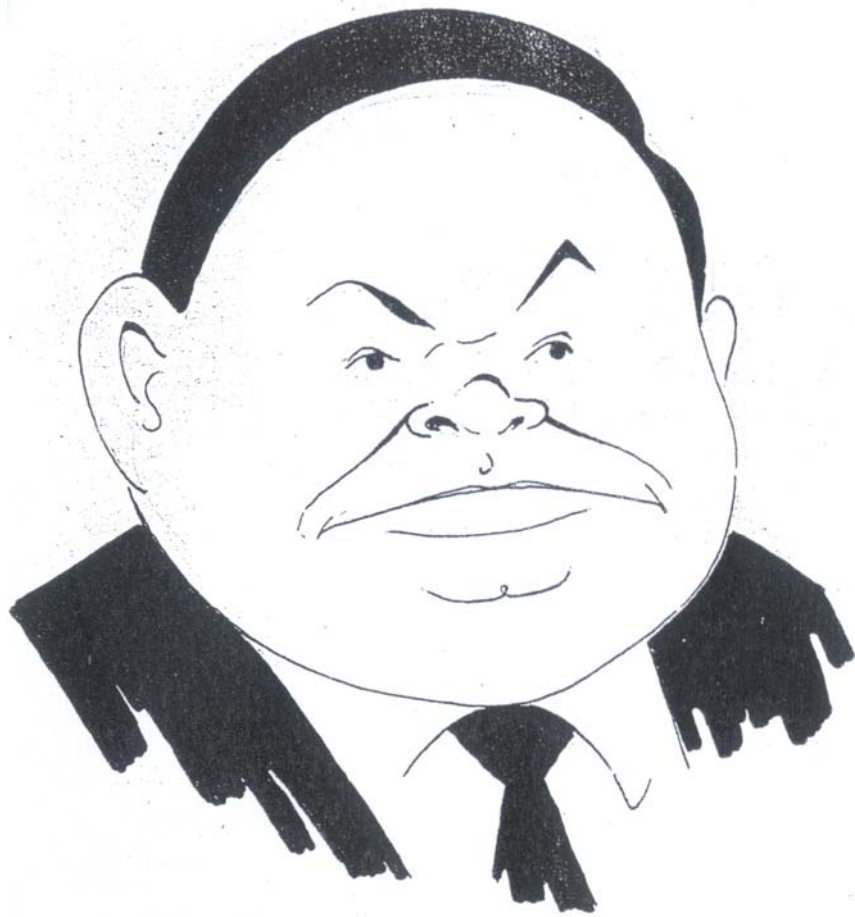
Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Str. G. Barițiu, nr. 5-7, cod 550178
Sibiu, ROMÂNIA
Tel.: +40 269 210551, +40 369 561731, fax: +40 269 215775
Web: <http://www.bjastrasibiu.ro>, e-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754

*Cu simpatie
Al. Ciurping
Cluj 20.9.1967.*

*VALERHOSSU
n. 1938*

CURRICULUM VITAE

Valer Hossu

Nașterea: 31 mai 1938; loc. Răstoci, jud. Someș (azi, jud. Sălaj)

Studii: Facultatea de Filologie a Univ. "Babeș-Bolyai", Cluj-Napoca

Profesii: profesor, ziarist, felcer medical

Domenii de preocupare cultural-științifică: literatură, (proză satirică), etnologie și folclor, retrologie agrară, istoria învățământului, istoria eclesiastică, istoria comunităților rurale, istoria militară, nobilimea românească transilvană, genealogie, heraldică, personalități culturale ale Evului Mediu transilvan, ș. a.

Întemeietor de gazete (în colaborare): "Năzuința" – Zalău (1968); "Scutul patriei" (serie nouă), Cluj-napoca, 1991; "Iancule mare!", Cluj-Napoca, 1992

Gazetar profesionist la: (stagiu la revista "Pentru patrie", București, 1960); "Someșul", Dej, 1962-1963; "Făclia", Cluj-Napoca, 1996-1968; "Năzuința", Zalău, 1968-1976; "Scutul patriei", Cluj-Napoca, 1977-1982, 1991-2000

Colaborări literare: "Luceafărul", București; "Steaua" Cluj-Napoca; "Tribuna", Cluj-Napoca ș. a.

Colaborări publicistice: Scânteia pionierului, Viața studentescă, Apărarea patriei, Albina, Radio Cluj, Săteanca, Atlas-Clujul liber, Sălajul, Graiul Sălajului, Graiul Maramureșului, ș. a.

Colaborări științifice: Acta Musei Porolissensis – Zalău; Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie – Cluj-Napoca; Buletinul Institutului Agronomic din Cluj-Napoca; Îndrumător bisericesc – Cluj-Napoca; Studia Universitatis ”Babeș-Bolyai” – Cluj-Napoca; Maramureș – vatră de istorie milenară – Cluj-Napoca; Marmația – Baia Mare și altele, cu peste 50 de studii

Colaborări în volume colective de literatură: Vârstele primăverii, Cluj, 1962; Manuscris de dimineață, Cluj, 1965; Zbor neîntrerupt, Cluj, 1967; Arpegii, Zalău, 1970; Perpetuum comic, București, 1976; Umorul reformei, reforma umorului, Cluj-napoca, 2001; Destăinuirile fazanului Rudolf, Cluj-Napoca, 2005

Colaborări în volume colective de istorie: ”Mihai Viteazul și Sălajul”, Zalău, 1975; ”Memorandul românilor”, Baia Mare, 1996; Biruirea de sine. Volum omagial Mircea Vulcănescu, Ed. Bibl. Jud. ”Petru Dulfu”, Baia Mare, 2004, p. 16

Cărți

Istorie: Răstoci – o istorie într-un sat, Ed. Clusium, Cluj-Napoca, 1996; Maramureș – pecete de țară, Ed. Dragoș Vodă, Cluj-Napoca, 1998; Nobilimea Chioarului, Editura Bibliotecii ”Petre Dulfu”, Baia Mare, 2002; Maramureșul și Moldova. Interferențe de statalitate, Edit. Dragoș-Vodă, Cluj-Napoca, 2006; Episcopul Iuliu – Sfântul Marii Uniri, Edit. Napoca-Star, Cluj-Napoca, ediție jubiliară. ”90 de ani de la Marea Unire”, ”70 de ani ai autorului”; 2008, Cluj-Napoca, 2008

Literatură: Promovarea Boului, fabule, edit. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2000; Miorel n-a prins viza Schengen”, edit. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2007. (În rezervă: Aici, ”Radio Șanț”, Pușchea pe limbă! – satiră)

Recunoașteri: Pentru merite în domeniul presei și culturii, prin decret ale Consiliului de Stat, medaliile: ”A XXV-a aniversare a eliberării Patriei”(1969); ”A 50-a aniversare a Partidului Comunist Român”(1971); ”25 de ani de la proclamarea Republicii” (1974), includerea personalității în: ”oameni de seamă ai Sălajului”, Zalău, 2004, p. 189-191; ”Scutul patriei. Radiografia unei stări de spirit”, Cluj-Napoca, 2003, p. 85, 174; Clujul literar. 1900-2005”, Cluj-Napoca, p. 61; ”Clujeni ai secolului 20”, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2000, p. 147.

Sibiu, 28 mai 2010, la Comemorarea Cardinalului Iuliu Hossu.

Valer Hossu, n. 31 mai 1938, loc. Răstoci, jud. Someș (acum Sălaj). Fiul lui Aurel Hossu și al ... (n. Dolha), țărani. Clasele primare I-IV (1944-1948), la Școala Primară de Stat din Răstoci, clasele primare V-VII (1948-1951), la Școala Elementară din Ileanda, ciclul II (acum Grupul Școlar Ileanda). Clasele liceale (1951-1955) la Școala Medie Tehnică Medicală nr. 5 din Cluj (actualmente Grupul Școlar ”Victor Babeș”). Felcer igienist la Sanepidul Raional Jibou (1955-1956), aceeași meserie având-o la Sanepidul Interraiional Dej (1956-1958). Militar în termen la Tecuci și București (1958-1960). Ca militar, este transferat la revista Pentru patrie din București (1960), pe post de curier, în realitate lucrând efectiv ca redactor. Scrie articole despre soldații care păzeau închisoarea Văcărești sau Radio București, având și misiunea de a recupera banii încasați ”ilegal” de unii colaboratori ai revistei Pentru patrie, ca urmare a trecerii publicației în altă categorie, ceea ce a dus la modificarea grilei de plată (între acești colaboratori:

Camil Petrescu, care murise, familia dându-i spre publicare, ca o compensație pentru banii luați anterior, un material inedit). După stagiul militar, este din nou felcer medical, la Circumscripția Sanitară Gâlgău, punctul sanitar Fodora, din raionul Dej (1961-1962), apoi la Spitalul Unificat Dej (1962). Ziarist și fotoreporter la săptămânalul Someșul din Dej (1962-1963). Urmează, la zi anii I-III (1963-1966) ai Secției "Română" a Facultății de Filologie, din cadrul Universității "Babeș-Bolyai" din Cluj, iar anii IV-VI (1966-1969) sunt urmați la aceeași facultate, la "fără frecvență". Tema lucrării de licență (1970) este Balada "Soarele și Luna" (cond. științific: prof. univ. dr. Dumitru Pop). Student fiind devine redactor la Făclia (1966-1968), șef de rubrică, apoi redactor principal la Năzuința din Zalău (1968-1976). Economist principal la sectorul de carte al Uniunii Județene a Cooperativelor de consum, Cluj (1976), redactor principal la Scutul patriei din Cluj-Napoca (1977-1982), secretar-șef la Facultatea de Filologie din Cluj-Napoca (1982-1985), secretar-șef la Institutul Agronomic "Dr. Petru Groza" din Cluj-Napoca (1985-1991, devenit, după 1990, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară), din nou redactor principal la Scutul patriei (1991-2000), de unde se va și pensiona. Debutul absolut se produce în scânteia pionierului (octombrie 1949), cu o știre despre activitatea unui detașament de pionieri din Ileanda, iar debutul literar propriu-zis are loc în revista Luceafărul (an III, nr. 17 (52) 1 sept. 1960), la rubrica "Dintre sute de catarge", cu povestirea Livia. Colaborează la Scânteia pionierului, Pentru patrie, Viața studentească, Viața militară, Apărarea patriei, Albina, Făclia, Scutul patriei, Tribuna, Steaua, Luceafărul, Radio Cluj, iar după 1989, la Atlas-Clujul liber, Viața creștină, Iancule Mare!, Mesagerul, Adevărul de Cluj, Sălajul, Graiul

Sălajului, Graiul Maramureșului, etc. A introdus genurile pamfletare în presa militară. Rubrici inițiate: "Foileton", "Alternanțe", "Accent", "În căutarea Basarabiei", "Însemnări din careul inimii", etc.

Participă la următoarele campanii de presă: consolidarea familiei (Făclia, Cluj), promovarea natalității și a alimentației sănătoase (Năzuința, Zalău), stabilizarea intelectualilor în mediul rural (Făclia, Cluj), combaterea obscurantismului și a infraționalității, a parazitismului social (Făclia, Cluj; Năzuința, Zalău). A urmat un curs de perfecționare a pregătirii cadrelor în domeniul "Presă locală", la Academia "Ștefan Gheorghiu" din București (1975; între profesori: Victor Ernest Mașek, Mihai Coman, Ion Șincai). A obținut atestarea calității de ziarist (1977), acordată de o comisie formată din reprezentanți ai Ministerului Învățământului, Comitetul pentru Presă și Tipărituri, Consiliului Ziariștilor din cadrul Uniunii Sindicatelor din Presă, Poligrafie și Edituri, redacției Scutul patriei. Obține Premiul I pentru proză, la un concurs organizat de revista Pentru patrie (1960). Pentru activitatea jurnalistică și culturală a primit următoarele medalii, acordate prin decrete ale Consiliului de Stat: Medalia "A XXV-a aniversare a eliberării patriei" (1969); Medalia "A 50-a aniversare a Partidului Comunist Român" (1971); Medalia "25 de ani de la proclamarea republicii (1972); Medalia "30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă" (1974). A mai semnat cu pseudonimele: V. Lungu, Val. Horea, V. Răstoceanu, V. Delasomeș. Membru al Uniunii Ziariștilor din România și al Asociației Internaționale a Ziariștilor. A constituit, la Direcția Județeană Sălaj a Arhivelor Naționale, "Fondul ziarist Valer Hossu" și "Colecția de publicații Valer Hossu".

Lucrări publicate:

Răstoci – o istorie într-un sat, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 1996; Maramureș – pecete de țară. Prefață de Ioan Chindriș, Editura Dragoș-Vodă, Cluj-Napoca, 1998; Nobilimea Chioarului. Prefață de acad. Ioan-Aurel Pop, volum apărut sub egida Bibliotecii Județene ”Petre Dulfu” din Baia Mare, 2003; Promovarea boului, proză umoristică, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2000; Miorel n-a prins viza Schengen, proză satirică, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2007; Episcopul Iuliu - Sfântul Marii Uniri, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2008

Coautor la mai multe volume colective de literatură: Sfatul Popular al Regiunii Cluj, Vârstele primăverii. Din creația cercurilor literare, Casa Regională a Creației Populare, Cluj (1962); Casa Regională a Creației Populare, Cluj, Manuscris de dimineață (1965), Uniunea Generală a Sindicatelor din România, Consiliul Regional Cluj; Zbor neîntrerupt, Sfatul Popular al Regiunii Cluj, Casa Creației Populare, (1967); Comitetul pentru Cultură și Artă al Județului Sălaj, Casa Creației Populare, Arpegii. Culegere a cenaclurilor literare, Zalău (1970), Perpetuum comic (1976), Umorel reformei, reforma umorului (2001), Destăinuirile fazanului Rudolf (2005). A colaborat și la două volume de specialitate: Mihai Viteazul și Sălajul (Zalău, 1975) și Memorandul românilor (Baia Mare, 1996).

Referințe critice: În ajutorul corespondenților, volum apărut sub egida ziarului Făclia (1960); George Radu Chirovici, în Luceafărul, an XI, nr. 46(557), 12 nov. 1964, p. 2; ***, în Clujeni ai secolului 20, dicționar esențial, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2000, p. 147.

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă .....</i>	1
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești .....</i>	2
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș .....</i>	3
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate .....</i>	4
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului .....</i>	5
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931 – .....</i>	6
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>> .....</i>	7
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007		8
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere .....</i>	9
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu .....</i>	10
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii .....</i>	11
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica .....</i>	12
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel .....</i>	13
Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă .....</i>	14
Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna .....</i>	15

George Banu	<i>Actorul european</i>	16
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i>	17
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i>	18
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i>	19
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i>	20
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i>	21
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i>	22
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i>	23
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio Deum esse</i>	24
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul globalizării</i>	25
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i>	26
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate</i>	27
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbatut mai mult pentru limbă decât pentru viață</i>	28
Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința</i>	29
Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni</i>	30

Ion Duma	<i>Eminescu și românii din Ungaria</i>	31
Vasile Ladislau Pop	<i>„Luptele politice nu numai că ne-au răpit timpul, dar au înstrăinat frați de către frați”</i>	32
Vasile Ladislau Pop	<i>“Numai lumina, numai cultura ne poate mântui: cultura și lumina trebuie să ne dea putere în brațe, ca să ne știm apăra viața, și minte și înțelepciune spre a ne ști conserva și înmulți cele trebuincioase întru susținerea vieții”</i>	33
Vasile Ladislau Pop	<i>«(...)În loc de a trage unii într-o parte, alții în alta, în loc de a lucra unii spre stricarea și slăbirea altora ca să ne ridicam persoanele noastre (...)»</i>	34
Sebastian Stanca	<i>Pastelele lui Alecsandri</i>	35
Andrei Bârseanu	<i>„Oamenii mari se cunosc după seriozitatea cu care tratează chiar și lucrurile mici”</i>	36
Andrei Șaguna	<i>„Suntem fiii unei patrii umane, culte și constituționale”</i>	37
George Barițiu, Iacob Bologa	<i>“Nici unu poporu care nu cultiva artile si industri 'a, nu are dreptu a se numerá între poporale civilisate”</i>	38
Acad. Radu P. Voinea	<i>Asociațiunea a avut un rol important în realizarea unității spirituale și naționale a tuturor românilor</i>	39
Vasile Ladislau Pop	<i>„Asociațiunea nutrește și conservă spiritul național, cultivă și conservă limba și prin aceasta existența națională”</i>	40

Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Înființarea unei școli române de fete în Sibiu .....</i>	41
Iacob Bologa	<i>Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om, va noroci și va ferici pe poporul român .....</i>	42
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Asociațiunea pentru înaintarea în cultură a femeii române .....</i>	43
Iacob Bologa	<i>Poporul român singur prin cultură poate să se înalțe la acea vază și demnitate care l-ar putea mântui de nenumăratele rele ce-l apasă .....</i>	44
Iacob Bologa	<i>Asociațiunea este de nespus folos nu numai pentru români ci și pentru popoarele conlocuitoare .....</i>	45
George Barițiu	<i>Raport general asupra stării Asociațiunii, 1889 ...</i>	46
Antonie Plămădeală	<i>Darul Asociațiunii către poporul român .....</i>	47
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu .....</i>	48
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu .....</i>	49
Elena Macavei	<i>Rolul Asociațiunii ASTRA în rolul emancipării femeii și educația copiilor .....</i>	50
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Emil Cioran (între afinitățile afective și refuzurile selective) .....</i>	51
Ștefan Pascu	<i>Rolul național-cultural al ASTREI .....</i>	52

Andrei Șaguna	<i>Munca este onoarea și reputația cea mai mare a omului</i>	53
Timotei Cipariu	<i>Școlile elementare sunt fundamentul culturii naționale și a literaturii naționale</i>	54
Timotei Cipariu	<i>Două gimnazii pentru înaintarea culturii naționale la Năsăud și Blaj</i>	55
Timotei Cipariu	<i>Cauzele naționale, prin bărbați energici, capabili de orice sacrificiu</i>	56
Cristofor I. Simionescu	<i>Astra și Țările Române</i>	57
Mihai Sofronie	<i>Vasile Stroescu, un filantrop aproape uitat</i>	58
Matei Pamfil	<i>Andrei Bârseanu și Asociațiunea</i>	59
Matei Pamfil	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna și Asociațiunea</i>	60
Elena Macavei	<i>Călătorie în China</i>	61
Elena Macavei	<i>Glume, anecdote în publicațiile ASTREI</i>	62
Caius Iacob	<i>Matematica românească de la Gheorghe Lazăr la Traian Lalescu</i>	63
Nicolae Nicoară-Horia	<i>Schiță de portret - Atanasie Marian Marienescu –</i>	64
Tatiana Benchea	<i>Creativitatea, izvor de energie</i>	65
Sergiu Găbureac	<i>Crizele și biblioteca publică</i>	66
Mihai Racovițan	<i>Sibiul în anul evenimentelor decisive – 1918</i>	67

Mihai Racovițan	<i>Rosturile Sibiului în revoluția română din Transilvania de la 1848-1849</i>	68
Antonie Plămădeală	<i>ASTRA – Ctitorii și ctitoriile ei</i>	69
Vasile Avram	<i>Sensuri bipolare în poezia lui Blaga</i>	70
Vasile Avram	<i>Ritual pentru Noica</i>	71
Vasile Avram	<i>Codul Eminescu</i>	72
Vasile Avram	<i>Modelul Cioran</i>	73
George Barițiu	<i>Unul din scopurile principale ale școlilor de fete este să împruțineze urmările triste ale blestemului care se numește lux, vanitate omenească, dacă nu le poate paraliza cu totul</i>	74
George Barițiu	<i>Meritul Asociațiunii constă în admirabila sa influență morală care o pătrunde în toate fibrele poporului nostru</i>	75
Diana Câmpan	<i>Constantin Noica – restituri</i>	76
Diana Câmpan	<i>Aventura adevărului fără de sfârșit în cultură; Cultura – o utopie asumată</i>	77
Alexandru Dobre	<i>Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român și Societatea Academică Română</i>	78
Valer Hossu	<i>Episcopul Dr. Iuliu Hossu – Trăirea în jurământul pentru sionul românesc</i>	79

VALER HOSSU

**EPISCOPUL Dr. IULIU HOSSU –
TRĂIREA ÎN JURĂMÂNTUL PENTRU
SIONUL ROMÂNESC***

Ca un cadou pentru cinstea pe care i-o aducea nepotul în societatea școlară și intelectuală a Blajului, pentru buna sa purtare și rezultatele la învățătură, profesorul și canonicul Vasile Hossu l-a inclus pe ”octavul” Iuliu Hossu – nepotul său – în grupul celor 40 de pelerini, organizați, în primăvara anului 1903, pentru a pleca la Roma. Intrat în Cetatea Vaticanului, în ”audiența” la Papa, adolescentul a fost copleșit de sfințenia locului pe care călcaseră pașii martirilor creștinătății, între care și apostolul Credinței și emancipării românești, episcopul Inocenție Micu-Klein. Retrăgându-se smerit și vibrând de trăire mistică de pe treptele Tronului Pontifical, sub impresia copleșitoare a personalității Papii Leon al XIII-lea, care împlinise 93 de ani și avea, în veșmântul său alb aura serafică și trăsăturile suav spiritualizate ale sfinților, elevul român din Blaj a luat hotărârea definitivă să continue calea spre Dumnezeu în veșminte preoțești.

După studii temeinice la Roma, hirotonisirea sa a avut loc tot acolo, la 27 martie 1910. Asistența, formată din câteva zeci de români aflați la studii sau în pelerinaj, i-a strigat din tot sufletul: ”Vrednic este!”. În fața acestei obști de martori, tânărul Iuliu Hossu a rostit un jurământ solemn de jertfire. În jurnalul său intim, pe care a început să-l poarte chiar din acea clipă, a lăsat

---

* Conferință susținută în ziua de 28 mai 2010.

12..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

scris: ”Veșnică credință jurat-am față de Sfânta Maică Biserică și față de interesele ei; înflorirea și mărirea ei sunt viața mea.”

Ca și la hirotonirea preoțească, jurământul la consacrarea ca episcop, în Catedrala Blajului, a fost încărcat cu semnificații menite să răspundă unor așteptări venite din veacurile suferințelor turmei sale. El și-a preconizat singur pedeapsa, în cazul uitării acestor așteptări: ”Să se lipească limba mea de gâtlejul meu, de nu-mi voi aduce aminte de tine, Sioane! ... de nu voi pune Ierusalimul în culmea bucuriei mele!” a rostit acest jurământ înfricoșetor dând expresiei un înțeles păstrat adânc în inima lui. Așa cum o va repeta mereu în viață, atunci când va fi constrâns să dea explicații, ”Sionul” era Biserica Sfântă; Sionul împreună cu Biserica și Neamul”.

Activitatea sa de capelan itinerant pe la unitățile și spitalele militare din Viena, Austria de Jos și Moravia, în timpul Primului Război Mondial – a fost punctată mereu de exemple superlative de muncă în scopul întocmirii sufletelor pentru ceea ce intuia și dorea să vină – dreptatea lui Dumnezeu pentru români. Jertfa lor în acel război cumplit și în atâtea altele din istoria Imperiului pe care îl slujeau, trebuia să aibă o răsplată și tânărul capelan vestea ostașilor că a sosit timpul ei.

Refuzându-li-se această răsplată, românii și-au luat-o printr-o crucială hotărâre la 1 decembrie 1918. Episcopul Iuliu Hossu a fost conducătorul celei dintâi instituții – urmat imediat de vlădicul ortodox Miron E. Cristea, de la Caransebeș - care a rupt-o cu vechea stăpânire și și-a pus preoții și credincioșii în subordinea Consiliului Național Român Central de la Arad. O circulară, emisă în ziua Sfântului Dimitrie 1918, s-a constituit într-un adevărat manifest al programului național de acțiune și înaintare spre înfăptuirea Sionului Românesc, căruia el i-a jurat jertfire. Subtilitățile textului sunt adresate preoțimii – luminătoarea satelor din vechime și animatoarea ideii naționale în

sufletele păstoriților. Păstorul atrăgea atenția că: ”... numai un gând trebuie să-
i stăpânească, acela al ”învierii”. Și lămurea sensul parabolei: ”Căci
”Învierea” este aceasta (...) când, din groaznicul război, vedem ieșind
învingătoare, în toată splendoarea sa, ideea libertății popoarelor ...”.

Alegerea episcopului Iuliu, asistat de episcopul ortodox Miron E. Cristea, ca să prezinte mulțimii ”Rezoluția” unirii Transilvaniei cu Țara, n-a fost întâmplătoare. În preambul, el a rostit transfigurat:

- Fraților!... Ceasul plinirii vremii e acesta, când Dumnezeu Atotputernicul rostește, prin poporul său credincios, Dreptatea Sa, însetată de veacuri ... Astăzi, prin hotărârea noastră, se înfăptuiește România Mare, una și nedespărțită, rostind fericiți, toți românii de pe aceste plaiuri: ”Ne unim pe veci cu Țara-mamă România!”... Acesta-i Ceasul Dreptății lui Dumnezeu și al răsplății ... Acesta-i Ceasul Bucuriei noastre, bucuria unui neam întreg, pentru suferințele veacurilor, purtate de un neam cu credință în Dumnezeu și cu nădejdea în Dreptatea Lui ... suferințele veacurilor se îmbracă în lumină, cum revarsă, în clipa aceasta soarele asupra noastră lumina sa, cu binecuvântare.

În acel moment, într-adevăr, cei prezenți au trăit senzația că se petrece o minune. Ca și cum ar fi acționat puterea unui autentic Apostol al credinței în Dumnezeu, Biserică și Neam, norii, care până atunci acoperiseră întreg orizontul s-au spart, cerul s-a deschis și un fascicol din razele Spiritului Dumnezeiesc s-a revărsat peste Alba Iulia. Pentru episcopul Iuliu și generația sa luptătoare, se întâmpla ca în psalmul lui David: ”Din Sion, care este întruparea frumuseții desăvârșite, de acolo strălucește Dumnezeu și Dumnezeu strigă: ”Strângeți-Mi credincioșii care au făcut Legământ cu Mine prin jertfă!” (...) Atunci, cerurile vor vesti Dreptatea lui.”

La încheierea ”Vestirii”, episcopul Iuliu și-a revărsat preaplinul sufletului, copleșit de emoția trăirii clipei renașterii ”Sionului Românesc”:

14..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

- Fericit am vestit Hotărârea judecâții lui Dumnezeu prin reprezentanții a toată suflarea românească; fericiți, voi, cari ați pecetluit pe veci Unirea cu Țara-Mamă! (...) De acum, o Românie Mare, întemeiată pe dreptatea lui Dumnezeu și pe credința poporului său! Cântarea noastră de biruință să fie cântarea neamului pe calea lungă și grea a veacurilor. ”Dreptatea Ta, Doamne, e dreptate în veci și cuvântul Tău, Adevărul! ... Dreptate și adevăr, la temelia României întregite!”

Considerând înfăptuirea Sionului Românesc un act de justiție divină prin voința poporului, tânărul episcop de Gherla și-a dedicat toate energiile consolidării lui și spre acest scop și-a îndrumat întreg clerul și turma. La deschiderea lucrărilor Sinodului Diecezan de la Gherla, din 3 septembrie 1919, ierarhul a proclamat necesitatea acțiunii preoțimii și credincioșilor în slujba noii României, subliniind că Biserica ”... vrea să trăiască această viață nouă care este viața Neamului din care face parte” și ”... își reclamă partea sa din îndrumarea acestei vieți nouă a Neamului”. Era și așteptarea fraților ”regățeni”, mărturisită episcopilor Miron E. Cristea și Iuliu Hossu de primul ministru Ion I. C. Brătianu, la recepția dată în onoarea delegației care a depus la București hotărârea de la Alba Iulia:

- Am neclintita încredere că de la clerul din Ardeal se va naște și aici o nouă înflorire a ideii naționale.

Amenințată de trupele Republicii Maghiare, imediat ce s-a proclamat, Unirea cea Mare a trebuit apărată cu forța armelor. La constituirea Armatei Transilvane, inițiate de Consiliul Dirigent, episcopul Iuliu a trimis o pastorală tinerilor credincioși și slujitorilor bisericii, implicați în mobilizare:

”Venerați frați și Preaiubiți fii! – îi chema Arhiepiscopul. Cuvinte de foc am dori să avem, să pătrundă întregă ființa voastră, când venim să îndemnăm să vă puneți cu toate energiile sufletului vostru în slujba sfântă a consolidării

Patriei noastre scumpe (...) Apostoli înflăcărați să fiți (...), pentru a îndemna pe toți cei chemați, ca prin dragoste și însuflețire, să dea ascultare ordinului de chemare la arme! (...) La arme, deci, cu gândul sfânt de-a pune capăt fărădelegilor.”

Și iarăși, în aceeași notă a încrederii în justiția divină și tăria Sionului Românesc:

”Dreptate vrem, și Dumnezeu dreptății va fi cu noi!”

Intrat în Parlamentul României Mari senator de drept – ca și prietenul său mai vârstnic, episcopul ortodox Miron E. Cristea – episcopul Iuliu a făcut politica Neamului, pe problemele lui fundamentale, menite să consolideze unirea și Statul Român întregit. A avut substanțiale contribuții la întocmirea legilor privind alcătuirea ”Constituantei” și elaborarea Constituției României Mari; a servit ca și consultant, în tratativele pentru încheierea ”Concordatului” dintre România și Sfântul Scaun – act de importanță internațională, recunoscut ca atare în epocă; a participat la definitivarea și punerea în aplicare a legii reformei agrare, pentru ca spiritul ei de echitate să nu fie viciat în dauna celor care au fost temelia luptei pentru ”dreptatea românească”. La începutul lunii octombrie 1922, adresându-se țăranilor din Chinteni (lângă Cluj) adunați pe terenurile în posesia cărora intraseră, episcopul Iuliu i-a îmbrățișat cu cuvintele:

- Părinții și frații voștri, care au presărat cu oasele lor aceste pământuri și cari azi dorm somnul de veci, sunt liniștiți acum, căci cenușa lor nu s-a risipit în zădar și urmașii lor sunt astăzi liberi și cu vitorul asigurat. Am închis ochii multora dintre ei (în timpul Războiului Mondial – n. n.) și toți mureau cu credința fermă că din moartea lor va răsări Dreptatea. Și Dreptatea a răsărit!

Îndemnând preoții să se implice în construcția Neamului și Țării, le-a cerut ca ”... înainte de toate, și peste toate, să nu uite că sunt preoții lui

16..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

Cristos, propovăduitorii păcii și ai dragostei lui...”. Recomandându-le să nu intre în politica de partid – acum când țara se întregise – episcopul Iuliu s-a oferit el însuși un model de acțiune pentru consolidarea Sionului Românesc. La o întâlnire, la Cluj, cu primul ministru Ion I. C. Brătianu, Vlădicul i-a precizat:

- În numele Bisericii pe care o conduc, vă aduc făgăduința că vom fi alături de toți bărbații Neamului a căror unică preocupare este promovarea, în pace și armonie, a intereselor obștești și a înălțării Neamului. Veți afla întodeauna în noi o armată credincioasă pentru apărarea acestei țări!

Considerând un sacerdot, întotdeauna , un apostol al Neamului său, Neam împreună cu care trebuia să-și asume soarta în cetatea Sionului și în Cer, episcopul Iuliu le-a pretins dăruire patriotică. Voia astfel să dea răspuns așteptărilor exprimate de același Ion I. C. Brătianu, la o agapă cu arhieriei celor două biserici naționale din Transilvania, în decembrie 1918, în Bucureștiul numit de ei ”Ierusalimul aspirațiunilor noastre naționale și sufletești”.

Impetuosul său program pentru revigorarea apostolatului în slujba Sionului Românesc l-a implementat în dinamica vieții bisericești vizitând fiecare parohie. Mereu și mereu, episcopul Iuliu a pus accentul – în vizitațiile sale canonice, ca și în pastoralele și predicile arhieresti, pe necesitatea căutării oamenilor, pentru a le cunoaște durerile, ca să fie îndrumați și încurajați. Arhierarul însuși pornea spre cei mulți dintr-o motivație majoră: a întări Credința, a biciui moravurile decăzute, a arăta calea dreptății veșnice și a iubirii divine, a păzi Sionul Românesc, Legea și Neamul de cei ce pun piedici creșterii de patrioți și credincioși.

La sfârșitul etapei de tinerețe a luptei sale pentru integrarea bisericii în unitatea Sionului Românesc, a operat un adaus modern de metodă în ducerea

luptei de apărare a valorilor Credinței, și prin aceasta, a libertății de conștiință a Neamului – parte esențială a apărării democrației acelu Stat nou, care era România după 1 decembrie 1918. Antrenând credincioșii la manifestații religioase în spațiul public, la luări de atitudine în presă, în Parlament și Guvern, i-a făcut sa conștientizeze necesitatea unei organizări laice a apărării Credinței. (Idea venea, ca o învățătură, după eșecul plângerilor de altădată la împărați.) Încă din 1791, după întoarcerea vlădicilor celor două confesiuni de la Viena, unde depuseseră ”Supplexul”, unul dintre aceștia, Ioan Bob, avertiza că, de-atunci încolo, laicii trebuie să se angreneze în apărarea aspirațiilor și instituțiilor naționale. Episcopul Iuliu, continuând experiența istorică a înaintașilor, transmitea intelectualilor întruniți în Congres la Cluj, la 22 iunie 1928, necesitatea ”...desfășurării unui apostolat laic de către bărbații mireni cu înaltă pregătire intelectuală, în scopul întăririi Credinței, apărării intereselor Bisericii (...) și formării unor cetățeni leali României întregite”.

În ceea ce-l privește, episcopul Iuliu Hossu a rămas mai departe animatorul acestei lupte și jertfitor, până la arderea de tot, activilor săi credincioși. La 12 august 1930, în preajma mutării reședinței la Cluj și a despărțirii de scumpul săi maramureșeni, oșeni, chioreni și sălăjeni, care plecau la alte eparhii (după reorganizarea Provinciei Mitropolitane de Alba Iulia și Făgăraș), le-a transmis acestora o pastorală-bilanț. În acest document istoric, ierarhul a reamintit că a intrat în mijlocul credincioșilor ca episcop, legat de jurământul dragostei sufletului său pentru ei. Sintagma rostită în ziua consacrării ca episcopie, în Catedrala Blajului: ”Să se lipească limba mea de gâtlejul meu, de nu-mi voi aduce aminte de tine, Sioane, de nu voi pune Ierusalimul în culmea bucuriei mele!” – a rezonat din nou, cu același subtil înțeles românesc. Arhiereul a luminat acest înțeles prin omagierea modului în care Biserica s-a integrat năzuințelor Neamului:

18..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

”Fericiți de-a fi văzut întrupat visul părinților noștri – unirea tuturor românilor întru împărăția întregită între hotarele ei firești, biserica a fost chemată să întregească sufletul destrămat de atâta răutate (...) Întregirea și refacerea sufletului creștinesc al trecutului nostru a fost indatorirea mare a noastră, a tuturor, pentru a ne învrednici să putem bine chivernisi țara scumpă, întregită cu atâtea jertfe!”.

Aceasta a fost viziunea episcopului Iuliu Hossu asupra Sionului pentru care a depus jurământ solemn de loialitate și sacrificiu. Prin faptele sale a ilustrat plenar înțelesul asumat.